JUDIKATÚRA

R ČR 50/2015 Sb. rozh. tr. (uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 13. augusta 2014, sp. zn. 8 Tdo 654/2014): Ak zákon vyžaduje konkrétny alebo špeciálny subjekt *(v zmysle § 128 ods. 8 slovenského TZ – pozn. autora)*, k trestnej zodpovednosti fyzickej osoby stačí, že osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie spĺňa právnická osoba, v ktorej mene táto fyzická osoba konala *(§ 128 ods. 8 slovenského TZ – pozn. autora)*. Okolnosť, že právnická osoba nemôže byť trestne zodpovedná za niektorý z trestných činov so zúženým okruhom subjektov s ohľadom na ustanovenie § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v znení neskorších predpisov *(§ 3 TZPO – pozn. autora)*, neznamená, že nemôže byť zodpovedná fyzická osoba konajúca za túto právnickú osobu. Argument, že fyzická osoba je len všeobecným subjektom trestného činu so zúženým okruhom subjektov (páchateľov), za ktoré právnická osoba sama trestne nezodpovedá, v tejto súvislosti neobstojí.

§ 4

Trestná zodpovednosť právnickej osoby

(1) Trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný v jej prospech, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom, ak konal

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,
b) ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo
c) iná osoba, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať.

(2) Trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou aj vtedy, ak osoba uvedená v odseku 1 nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z nedbanlivosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou.

(3) Spáchanie trestného činu právnickou osobou podľa odseku 2 sa právnickej osobe nepričíta, ak vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, je význam nesplnenia povinností v rámci dohľadu a kontroly zo strany orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 nepatrný.

(4) Trestná zodpovednosť právnickej osoby nie je podmienená vyvodením trestnej zodpovednosti voči fyzickej osobe uvedenej v odseku 1 a nie je podmienená ani zistením, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom podľa odsekov 1 a 2.

(5) Trestná zodpovednosť právnickej osoby nezaniká vyhlásením konkurzu, vstupom do likvidácie, jej zrušením alebo zavedením nútenej správy.

(6) Ustanovenia odsekov 1 až 5 sa použijú aj vtedy, ak

a) k spáchaniu trestného činu došlo v čase od založenia právnickej osoby do jej vzniku,

b) právnická osoba vznikla, ale súd rozhodol o jej neplatnosti,

c) právny úkon, ktorý mal založiť oprávnenie na konanie za právnickú osobu, je neplatný alebo neúčinný,

d) fyzická osoba, ktorá konala za právnickú osobu, nie je za takýto trestný čin trestne zodpovedná.

Súvisiace ustanovenia

§ 2 (pôsobnosť zákona), § 3 (trestné činy právnických osôb), § 5 (vylúčenie trestnej zodpovednosti niektorých právnických osôb), § 6 (páchateľ, spolupáchateľ, účastník), § 7 (trestná zodpovednosť právneho nástupcu právnickej osoby), § 8 (účinná ľútosť)

Súvisiace predpisy

§ 8 TZ (trestný čin), § 9 a nasl. TZ (druhy trestných činov), § 13 TZ (príprava na zločin), § 14 TZ (pokus trestného činu), § 15 a nasl. TZ (zavinenie), § 24 a nasl. TZ (okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu), § 172 a nasl. TZ (jednotlivé činy, na ktoré sa vzťahuje pôsobnosť zákona o TZPO)

Súvisiace predpisy európskeho práva

čl. 83 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Ú. v., C 326/47, 26. 10. 2012

KOMENTÁR

K odseku 1

1. Podmienky pre vyvodenie trestnej zodpovednosti právnickej osoby možno teoreticky aj prakticky vymedziť viacerými spôsobmi. Prvým spôsobom je tzv. **objektívna zodpovednosť** právnickej osoby za trestné činy spáchané v rámci jej pôsobnosti (teória striktnej zodpovednosti). Nezisťuje sa tu subjektívna stránka zodpovednosti právnickej osoby ani jej väzba na konanie konkrétnych fyzických osôb. V Európe sa tento model nepoužíva, pretože je v rozpore so základnými zásadami trestného práva, najmä so zodpovednosťou za zavinenie. Ďalším spôsobom je **nepriama zodpovednosť** právnickej osoby za trestné činy (teórie nepriamej zodpovednosti). Právnická osoba môže byť zodpovedná za konanie inej osoby. Prenesené na zodpovednosť právnických osôb to znamená, že právnická osoba môže byť zodpovedná za konanie jej zamestnancov, zástupcov, splnomoc-

nencov alebo každej osoby, za ktorú je zodpovedná. Podľa tejto teórie je chyba jedného človeka automaticky pripisovaná inému, ktorý nič nespôsobil. Protiprávny čin zamestnanca sa stáva protiprávnym činom zamestnávateľa – právnickej osoby za predpokladu, že zamestnanec konal v rámci svojho zamestnania a v prospech právnickej osoby. K trestnému činu viedla samotná chybná organizácia korporácie. Táto organizácia zle predvídala riziká spojené s jej činnosťou. Pokiaľ sa zistí chyba organizácie, ktorá viedla k trestnému činu, netreba identifikovať individuálneho činiteľa. Posledným spôsobom je **pričítanie trestnej zodpovednosti** právnickej osobe (identifikačná teória). Táto koncepcia vychádza zo skutočnosti, že právnická osoba ako fikcia nie je schopná samostatne zavinene konať, a preto sa jej pričíta čin spáchaný určitým okruhom fyzických osôb, najčastejšie štatutárnymi orgánmi, resp. kontrolnými orgánmi. K tomuto spravidla pristupujú aj ďalšie podmienky, ako je spáchanie činu v prospech právnickej osoby, resp. v jej mene. K teóriám trestnej zodpovednosti právnických osôb bližšie pozri komentár k § 1 TZPO.

2. Trestná zodpovednosť právnickej osoby sa v zmysle zákona o TZPO vyvodzuje na základe tzv. **identifikačnej teórie**. Táto teória je založená na predstave personifikácie právnickej osoby. Z dôvodu, že právnická osoba nemá prirodzenú vnútornú schopnosť konať, konajú za ňu priamo alebo nepriamo určité fyzické osoby. Právnická osoba sa stotožňuje s konaním a myslením týchto osôb, ktoré sa nazývajú orgány právnickej osoby. Tieto orgány konajú vo sfére ich pôsobnosti a právomoci a toto konanie sa prejavuje ako konanie právnickej osoby. V trestnoprávnom kontexte personifikácia právnickej osoby naznačuje, že v čase úmyslu páchať trestný čin a v čase jeho spáchania je orgán právnickej osoby súčasne aj právnickou osobou. Podľa tejto teórie môže byť právnická osoba zodpovedná za konanie svojich orgánov alebo zástupcov.

3. Vzhľadom na skutočnosť, že vznik a existencia právnických osôb predstavuje určitú právnu konštrukciu, musí byť právom konštruovaný aj spôsob konania právnických osôb ako subjektov práva navonok, keďže právnická osoba ako celok nedisponuje vôľovou zložkou, nemôže teda podľa takejto vlastnej vôle konať a navonok ju prejavovať. Z uvedeného dôvodu právny poriadok ustanovuje, že vlastné konanie právnickej osoby predstavujú tie prejavy vôle, ktoré menom právnickej osoby konajú ňou určené orgány alebo zástupcovia právnickej osoby ako fyzické osoby a právne následky spojené s týmito prejavmi sa pričítajú priamo právnickej osobe ako subjektu práva.

4. Z dikcie ustanovenia odseku 1 vyplýva, že zákonodarca považuje právnickú osobu za spôsobilého páchateľa trestného činu „*Trestný čin podľa § 3 je spáchaný*

právnickou osobou…“ za splnenie ďalších stanovených podmienok. Preto § 4 TZPO ustanovuje pravidlá, kedy sa trestný čin považuje za trestný čin spáchaný právnickou osobou. Zákon o TZPO vymedzuje štyri základné podmienky, kedy sa trestný čin považuje za spáchaný právnickou osobou:

– ide o **trestný čin** v zmysle § 3 TZPO,
– trestný čin je spáchaný v **prospech právnickej osoby**, v jej **mene**, v **rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom,**
– trestný čin je spáchaný konaním **niektorej z osôb** vymedzených v § 4 ods. 1 písm. a) až c) TZPO,
– trestný čin je právnickej osobe **pričítateľný** (§ 6 TZPO).

5. K pojmu „právnická osoba“ pozri komentár k § 1 ods. 1 TZPO.

6. Uvedená konštrukcia vymedzuje hranice medzi spáchaním činu pre súkromné záujmy fyzickej osoby a činu spáchaného v prospech ďalšieho podnikania právnickej osoby. Žiadny z európskych trestných systémov nesankcionuje právnické osoby za činy spáchané predstaviteľmi podniku v ich súkromnom záujme. Väčšinou to býva v príslušných zákonoch vymedzené tzv. kritériom záujmu „*interest criterion*“, t. j. konanie príslušnej osoby môže byť právnickej osobe pričítané jedine vtedy, ak bol čin spáchaný aspoň čiastočne v záujme tejto právnickej osoby.

7. Záväzok sankcionovať právnickú osobu v prípade, ak bol čin spáchaný **v jej prospech,** vyplýva z viacerých medzinárodných zmlúv, resp. právnych aktov Európskej únie. Žiadny z uvedených nástrojov však neposkytuje definíciu tohto slovného spojenia. Spojenie „v prospech právnickej osoby“ je možné vykladať takým spôsobom, že je to akékoľvek konanie, ktoré zlepšuje alebo aspoň zachováva právnickej osobe postavenie v oblasti jej pôsobenia, bez ohľadu na to, či ide o prospech hmotný (majetok, majetkové práva), alebo nehmotný (výhodnejšie postavenie na trhu, personálne zvýhodnenie spoločníkov).

8. V mene právnickej osoby **koná štatutárny orgán** alebo iný zástupca. K oprávneniu konať za jednotlivé právnické osoby pozri komentár k § 1 TZPO. Pre trestnú zodpovednosť sa vyžaduje, aby za právnickú osobu konala niektorá z osôb vymenovaných v § 4 ods. 1 písm. a) až c) TZPO. Vlastné konanie právnickej osoby predstavujú len tie prejavy vôle, ktoré menom právnickej osoby uskutočňujú určené orgány alebo zástupcovia ako fyzické osoby, a právne následky spojené s týmito prejavmi vôle (či už vo forme právnych úkonov, alebo protiprávnych úkonov) sa pripočítajú právnickej osobe ako subjektu práva.

9. Osoby vymedzené v odseku 1, za ktorých protiprávne konanie môže byť právnická osoba trestne zodpovedná, sú charakterizované s ohľadom na požiadavky me-

dzinárodných nástrojov a právne záväzných aktov Európskej únie. V jednotlivých nástrojoch sa požaduje, aby strana prijala potrebné legislatívne a iné opatrenia na založenie zodpovednosti právnickej osoby za trestný čin […], ktorý v jej prospech spáchala fyzická osoba samostatne alebo ako súčasť orgánu tejto právnickej osoby a ktorá má vedúce postavenie v rámci tejto právnickej osoby na základe oprávnenia **zastupovať právnickú osobu**, oprávnenia **prijímať rozhodnutia v mene právnickej osoby**, oprávnenia **vykonávať kontrolu** v rámci právnickej osoby.

10. Konanie v rámci **činnosti právnickej osoby** znamená konanie osôb taxatívne vymedzených v § 4 ods. 1 písm. a) až c) TZPO v rámci vymedzeného predmetu činnosti (vyjadrenie účelu jej existencie) príslušnej právnickej osoby. Predmet činnosti konkrétnej právnickej osoby je vymedzený **v príslušnom registri** (napr. obchodný register – § 27 OBZ, register združení – § 20i OZ, register neinvestičných fondov – § 9 zákona č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch, register cirkví a náboženských spoločností – § 10 zákona č. 308/1991 Zb.), **zriaďovacej listine, stanovách** alebo pri prevádzkových alebo obdobných činnostiach právnickej osoby (napr. fungovanie právnickej osoby, vedenie účtovníctva, vedenie poistnej, úverovej alebo podobnej dokumentácie).

11. **Konaním** právnickej osoby sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré boli osoby uvedené v § 4 ods. 1 písm. a) až c) TZPO podľa okolností a svojich pomerov povinné. Opomenutie konania je porušením povinnosti niečo konať. Táto povinnosť môže vyplývať priamo zo zákona. Takouto povinnosťou môžu byť napríklad povinnosti zamestnávateľa podľa § 5 a nasl. zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Ďalším prípadom môže by povinnosť ohlásiť neobvyklú finančnú operáciu. Povinná osoba v zmysle § 5 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu má ohlásiť finančnej spravodajskej jednotke neobvyklú obchodnú operáciu alebo pokus o jej vykonanie bez zbytočného odkladu (§ 17 zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu). V prípade, že právnická osoba túto povinnosť nesplní, môže sa dopustiť trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 234 TZ. Povinnosť oznámiť skutočnosti nasvedčujúce tomu, že iný spáchal trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 TZ, vyplýva priamo z Trestného zákona. Medzi najtypickejšie omisívne trestné činy, ktoré môžu byť spáchané právnickou osobou, patria: legalizácia príjmu z trestnej činnosti podľa § 234 TZ, neodvedenie dane a poistného podľa § 277 TZ, nezaplatenie dane a poistného podľa § 278 TZ, marenie výkonu správy daní podľa § 278a TZ a všeobecné ohrozenie podľa § 285 TZ.

12. Napriek tomu, že zákon o TZPO explicitne neuvádza zavinenie ako podmienku vyvodenia trestnej zodpovednosti, pre trestnú zodpovednosť právnickej osoby sa tiež **vyžaduje zavinenie** v zmysle § 15 TZ, resp. § 16 TZ. Zavinenie je charakterizované ako vnútorný psychický vzťah páchateľa k objektívnym znakom páchaného trestného činu. Právnická osoba však sama nie je schopná takýto psychický vzťah vytvoriť. Preto sa pri právnickej osobe naplnenie zavinenia dokazuje nepriamo prostredníctvom zavinenia fyzickej osoby, ktorá za právnickú osobu konala. Skúmanie zavinenia pri trestných činoch právnických osôb je vylúčené z povahy veci, keďže právnická osoba ako právna konštrukcia nedisponuje, na rozdiel od fyzickej osoby, vôľovou zložkou, ktorá je základom zavinenia u fyzických osôb.

13. **Prvým predpokladom** trestnej zodpovednosti právnickej osoby je, že došlo k spáchaniu trestného činu. **Druhým predpokladom** toho, kedy sa trestný čin považuje za spáchaný právnickou osobou, je existencia príčinnej súvislosti medzi záujmom právnickej osoby alebo činnosťou právnickej osoby (bez ohľadu na okolnosť, či ide o činnosť, ktorú má povolenú, resp. zapísanú v príslušnom registri ako predmet činnosti, resp. podnikania), alebo spáchaním činu prostredníctvom právnickej osoby, ak konala osoba uvedená v § 4 ods. 1 písm. a) až c) TZPO.

14. **Právne úkony** právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (**štatutárne orgány**) (§ 20 OZ). Zákon o TZPO v prvom rade uvádza, že právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu. Štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, konať v mene spoločnosti je oprávnený každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak (§ 133 OBZ). Štatutárnym orgánom akciovej spoločnosti je predstavenstvo, ktoré riadi činnosť spoločnosti a koná v jej mene (§ 191 OBZ). Kto bude štatutárnym orgánom v konkrétnom prípade, sa musí posúdiť vzhľadom na príslušnú právnu formu danej právnickej osoby. K oprávneniu konať za jednotlivé právnické osoby pozri komentár k § 1 TZPO. Konanie štatutárneho zástupca je vlastným konaním právnickej osoby. Štatutárny orgán koná úkony vo všetkých veciach. Právne úkony štatutárneho orgánu sa pričítajú právnickej osobe. Štatutárny orgán môže byť jednotlivec alebo kolektívny orgán, napríklad predstavenstvo.

15. Osobou vykonávajúcou **kontrolnú činnosť alebo dohľad** v rámci právnickej osoby sa rozumie predovšetkým osoba, ktorá pôsobí v dozornom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby. Nie je podstatné, či zriadenie takejto osoby vyplýva zo zákona alebo z rozhodnutia konkrétnej právnickej osoby, vlastníka či zriaďovateľa. Takýmito osobami sú napríklad **člen dozornej rady** (napr. § 137,

§ 197 OBZ), **člen kontrolnej komisie** (§ 244 OBZ), **revízor** [§ 19 ods. 1 písm. c) zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách], člen **rady** (§ 7c ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov), **kontrolór** (§ 10 a nasl. zákona č. 440/2015 Z. z. o športe).

16. Inou osobou, ktorá je **oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať,** sa rozumie predovšetkým zákonné zastúpenie podnikateľa, zmluvné zastúpenie a prokúra. Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu (zákonné zastúpenie), alebo na základe dohody o plnomocenstve (§ 23 OZ). V prípade zastúpenia sú právne následky rovnaké, akoby právny úkon robila osoba, ktorá sa dala zastupovať. Zástupca je oprávnený konať za právnickú osobu v jej mene, pričom práva a povinnosti vznikajú priamo právnickej osobe.

17. **Zákonným zastúpením** sa rozumie oprávnenie konať za iného v jeho mene. Obchodný zákonník upravuje **tri špeciálne prípady** zákonného zastúpenia. Ide o konanie vedúceho organizačnej zložky podniku, konanie osoby poverenej pri prevádzkovaní podniku určitou činnosťou a o právne úkony osoby v prevádzkarni podnikateľa. **Vedúci organizačnej zložky** podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku (§ 13 ods. 5 OBZ). Druhým prípadom zákonného zastúpenia je zastupovanie upravené v § 15 OBZ. Osoba **poverená určitou činnosťou** pri prevádzkovaní podniku je splnomocnená na všetky úkony, ku ktorým pri tejto činnosti obvykle dochádza. Ak osoba svojím konaním prekročí rozsah poverenia podľa § 15 ods. 1 OBZ, toto konanie podnikateľa zaväzuje len vtedy, ak tretia osoba o prekročení rozsahu poverenia nevedela a s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu ani nemohla vedieť. Posledným prípadom zákonného zastúpenia, vyplývajúceho z Obchodného zákonníka, je konanie inej osoby v prevádzkarni podnikateľa. Podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkárni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená (§ 16 OBZ).

18. **Zákonným zástupcom** fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník (§ 26 a nasl. OZ).

19. **Zmluvné zastúpenie** vzniká na základe dohody o plnomocenstve (§ 31 a nasl. OZ). Plnomocenstvo môže byť generálne a špeciálne. O **generálnom** plnomocenstve hovoríme vtedy, ak právnická osoba splnomocní niekoho na výkon akýchkoľvek právnych úkonov a na všetky záležitosti tejto právnickej osoby. **Špe-**

ciálnym plnomocenstvom splnomocniteľ splnomocňuje splnomocnenca len na jeden určitý právny úkon alebo na určitý druh právnych úkonov. Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia. Pri plnomocenstve udelenom právnickej osobe vzniká právo konať za splnomocniteľa štatutárnemu orgánu tejto osoby alebo osobe, ktorej tento orgán udelí plnomocenstvo. Ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

20. **Prokúra** je osobitným druhom zmluvného splnomocnenia. Na rozdiel od splnomocnenia podľa Občianskeho zákonníka, ktoré sa využíva v občianskoprávnych aj v obchodných vzťahoch, je prokúra určená len pre potreby zastupovania podnikateľa v obchodných vzťahoch. Prokúrou podnikateľ splnomocňuje prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, aj keď sa na ne inak vyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokúru možno udeliť len fyzickej osobe (§ 31 OBZ). Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nemá právne následky voči tretím osobám. Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis. Udelenie prokúry je účinné od zápisu do obchodného registra.

K odseku 2

21. Odsek 2 napĺňa medzinárodný záväzok prijať potrebné opatrenia na ustanovenie zodpovednosti právnickej osoby v prípade, keď nedostatočný dohľad alebo kontrola zo strany fyzickej osoby, vykonávajúcej riadiacu, kontrolnú, resp. rozhodovaciu činnosť, umožnili spáchanie trestného činu v prospech tejto právnickej osoby fyzickou osobou, ktorá koná v rámci poverenia tejto právnickej osoby. Ide o rozšírenie pričítateľnosti činu právnickej osobe uvedenej v odseku 1 komentovaného ustanovenia. Na rozdiel od odseku 1 sa nevyžaduje, aby čin bol spáchaný v jej prospech, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom.

22. Zákon (síce nepriamo) kladie na právnickú osobu určité nároky, aby vypracovávala preventívne programy, školila zamestnancov, vykonávala dôsledne kontrolu, posilnila kontrolné mechanizmy a nastavila parametre vedúce k zamedzeniu alebo odvráteniu následkov trestného činu. Dôležité je, aby nešlo nielen o deklaratórne, resp. formálne kroky, ale reálne vykonávanie načrtnutých opatrení. Právnická osoba musí byť zároveň schopná preukázať, že činnosť vykonávala s „*due diligence*“ (obvyklá opatrnosť a starostlivosť v obchodnom styku).

23. Príslušné orgány právnickej osoby (predovšetkým štatutárne orgány, dozorné rady, kontrolné komisie) sú povinné prijímať opatrenia podľa iného práv-

neho predpisu alebo vykonávať kontrolu nad zamestnancami, aby zabránili spáchaniu trestného činu. Pre vyvodenie zodpovednosti v zmysle tohto odseku musia byť splnené nasledovné podmienky:

– ide o **čin v zmysle § 3 TZPO**,
– čin bol spáchaný **zástupcom alebo zamestnancom právnickej osoby**, resp. inou osobu v obdobnom pomere, napríklad člen družstva (§ 221 a nasl. OBZ), zamestnanec agentúry dočasného zamestnávania (§ 29 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti),
– táto osoba konala **v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené** právnickou osobou,
– čin bol spáchaný v dôsledku **nedostatočného dohľadu alebo kontroly**, ktoré boli povinnosťou osoby uvedenej v § 4 ods. 1 TZPO.

24. V tomto význame by sa „vykonávanie nedostatočného dohľadu" malo považovať za nesplnenie povinnosti na prijatie vhodných a primeraných opatrení na zabránenie tomu, aby zástupca právnickej osoby alebo zamestnanec spáchali trestný čin v mene právnickej osoby. Takéto vhodné a primerané opatrenia by mohli byť determinované rôznymi faktormi, ako je druh činnosti, ktorú právnická osoba vykonáva, jej veľkosť, vnútorné normy upravujúce jej činnosť, resp. zavedené osvedčené obchodné postupy. Na druhej strane, právnická osoba nezodpovedá za individuálne zlyhanie, resp. exces zamestnanca, ak sa nepreukáže, že právnická osoba zanedbala dohľad alebo kontrolu. V tomto prípade bude trestne zodpovedná iba fyzická osoba, ktorá sa dopustila trestného činu.

25. Na predvídanie, predchádzanie, resp. zníženie rizika zodpovednosti právnických osôb sa vyvinuli rôzne tzv. **Corporate Compliance Programs**. Pojem „Compliance program" nie je termínom právnym a rozumie sa ním dodržiavanie právnych noriem obchodných spoločností, ako aj vytvorenie a dodržovanie systému interných právnych noriem – tak právnych, ako aj etických. Súčasťou Compliance programu je aj zavedenie riadiaceho a kontrolného systému spoločnosti, ktorý je zameraný na dodržiavanie právnych noriem, podľa ktorých je spoločnosť povinná postupovať. Potreba zavádzať Compliance programy vychádza zo skutočnosti, že akékoľvek konanie, ktoré môže poškodiť dobré meno spoločnosti, a tým negatívne ovplyvniť jej postavenie na trhu ako súťažiteľa v rámci hospodárskej súťaže, je považované za krajne nežiaduce. V prípade spáchania trestného činu zo strany právnickej osoby potom môže dôjsť jednak k ohrozeniu vo vzťahu nielen k vlastníkom, ale aj k zamestnancom, zákazníkom, resp. veriteľom právnickej osoby.

26. Compliance programy sú vymedzené veľmi široko a obsahujú väčšinu hlavných činností spoločnosti, nielen v obchodnej sfére, ale aj v oblasti finanč-